

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

14

grudnia 2019

sobota

18:00

Wrocław, NFM, Sala Główna,
estrada w odwróceniu

Opowieść o sztuce

Antje Weithaas – skrzypce, prowadzenie
NFM Orkiestra Leopoldinum

Program:

Igor Strawiński (1882–1971) *Apollon musagète* [30']

Tableau I

I. Prolog: Narodziny Apolla

Tableau II

II. Wariacja Apolla

III. Pas d'action

IV. Wariacja Kaliope

V. Wariacja Polihymnii

VI. Wariacja Terpsychory

VII. Wariacja Apolla

VIII. Pas de deux

IX. Coda

X. Apoteoza

Joseph Haydn (1732–1809) *Koncert skrzypcowy A-dur Hob. VIIa:3* [23']

I. Allegro moderato

II. Adagio

III. Finale: Allegro

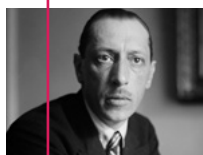
Piotr Czajkowski (1840–1893) *III Kwartet smyczkowy es-moll op. 30*
(aranż. A. Weithaas) [40']

I. Andante sostenuto – Allegro moderato

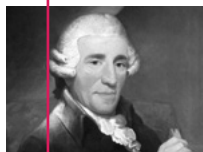
II. Allegretto vivo e scherzando

III. Andante funebre e doloroso, ma con moto

IV. Finale: Allegro risoluto

I. Strawiński

J. Haydn

P. Czajkowski

Omówienie

Agata Adamczyk

Pod wielkim wrażeniem muzyki do *Apollon musagète* autorstwa Igora Strawińskiego był Siergiej Diagilew. Wieleletni współpracownik rosyjskiego kompozytora, legendarny impresario i twórca Les Ballets Russes opisał ją jako „pochodzącą nie z tego świata”. Pomysł na sztukę zrodził się podczas pobytu Strawińskiego w Nicei w 1927 r. Artysta swoje inspiracje czerpał z tradycji siedemnasto- i osiemnastowiecznych baletów. Dzieło zamówiła u niego Elizabeth Sprague Coolidge, która prowadziła wspierany przez amerykański rząd ruch stawiający sobie za cel utworzenie w Waszyngtonie dużego ośrodka muzycznego, porównywalnego z innymi na wschodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych. Spektakl po raz pierwszy miał zostać wykonany podczas May Chamber Music Festival w nowej sali koncertowej waszyngtońskiej Biblioteki Kongresu.

Premiera baletu do choreografii Adolpha Bolma, która odbyła się 27 kwietnia 1928 r., została jednak przyjęta bez entuzjazmu. Sześć tygodni później dzieło pokazano w Paryżu, tym razem w zdecydowanie bardziej docenionej choreografii George’a Balanchine’a. Projektantką strojów tancerzy wkrótce została Coco Chanel. Do Ameryki *Apollo* powrócił dopiero w 1937 r., a kilkanaście lat później stał się stałym punktem repertuaru New York City Ballet.

Libretto dzieła bazuje na mitologii greckiej. Apollo został w nim przedstawiony w towarzystwie trzech muz: Terpsychory – muzy tańca, Polihymnii – muzy pieśni i pantominy oraz Kaliope – muzy poezji i rytmu. Poszczególne sceny przedstawiają wspólny lub solowy taniec każdego z bohaterów.

To pierwsza kompozycja Strawińskiego na orkiestrę smyczkową i jedyna aż do 1946 r. (czyli do momentu powstania *Concerto in D*). Z uwagi na aparat wykonawczy to neoklasyczne dzieło charakteryzuje się homogenicznością brzmienia, niepozbawioną jednak niezwykle bogatej ekspresji, wynikającej z harmonii, kontrastów dynamicznych i sposobu prowadzenia frazy.

Według źródeł w dorobku Josepha Haydna odnajdziemy cztery koncerty skrzypcowe (jeden jest uznawany za zaginiony). Były one pisane na bieżące potrzeby i zostały przeznaczone dla utalentowanego koncertmistrza orkiestry Esterházy – Luigiego Tomasinię. Choć nie wniosły żadnych innowacji do rozwoju gatun-

ku, nie sposób im odmówić piękna, elegancji i uroku. Instrument solowy Haydn potraktował w tych kompozycjach dość powściągliwie, czynnik wirtuozowski zaznaczając w niewielkim tylko stopniu. Koncerty mają trzyczęściową budowę, o tradycyjnym układzie temp: szybko – wolno – szybko.

Koncert A-dur, który usłyszymy dzisiejszego wieczoru, w katalogu Hobokena znajdujący się pod numerem trzecim, został napisany najprawdopodobniej pomiędzy 1765 a 1770 r., tj. w pierwszej dekadzie pracy kompozytora na stanowisku kapelmistrza orkiestry na dworze węgierskiej rodziny arystokratycznej. Niestety, nie zachował się autograf dzieła. Późniejsze wydania bazują zaś m.in. na egzemplarzu sporządzonym przez nieznanego kopistę, znajdującym się w zbiorach benedyktyńskiego opactwa w austriackim Melk (to klasztor znany choćby z powieści Umberta Eco *Imię róży*) – stąd przydomek „Melker”. Rękopis ten zawiera niepełną partię waltorni oraz wzmiankę o oboju; inaczej jest w przypadku egzemplarza odnalezionego w bibliotece weneckiej, zawierającego wersję przeznaczoną wyłącznie na orkiestrę smyczkową. Dziś dzieło zabrzmiałoby w wersji bez instrumentów dętych.

W zupełnie inną estetykę wprowadza nas *III Kwartet smyczkowy* op. 30 Piotra Czajkowskiego, zapisany w wyjątkowo trudnej dla instrumentów smyczkowych, ponurej tonacji es-moll, która determinuje charakter wyrazowy kompozycji. Dzieło zostało poświęcone pamięci Ferdinanda Lauba – według słów Czajkowskiego „najlepszego skrzypka owych czasów”, który brał udział w prawykonaniach dwóch wcześniejszych kwartetów i zmarł w marcu 1875 r.

Pracę nad utworem kompozytor rozpoczął w Paryżu, a ukończył w Moskwie na początku 1876 r. Na szczególną uwagę zasługuje trzecia część dzieła – *Andante funebre e dolorosa, ma con moto*, w której autor przywołuje rosyjską pieśń prawostawną. Całość w prawdziwie romantycznym duchu prezentuje szeroki wachlarz emocji. Wraz z pozostałymi kwartetami Czajkowskiego kompozycja stała się kamieniem milowym w rozwoju tego gatunku w muzyce rosyjskiej. Po raz pierwszy została wykonana podczas przyjęcia zorganizowanego w moskiewskim apartamencie Nikołaja Rubinstein’a z marca 1876 r. Cztery tygodnie później z dużym powodzeniem kompozycję zaprezentowano szerszej publiczności.

Antje Weithaas

Fascynująca inteligencja muzyczna i techniczne mistrzostwo pełnej energii Antje Weithaas to elementy charakteryzujące każdy jej występ. Artystka urzeka charyzmą i prezencją sceniczną, które jednak nigdy nie przestaniają wartości samych dzieł. Skrzypaczka ma niezwykle szeroki repertuar obejmujący np. koncerty solowe W.A. Mozarta, L. van Beethovena i R. Schumanna, sztandarowe dzieła kompo-

zytorów XX w. (D. Szostakowicza, S. Prokofiewa, Ligetiego i S. Gubajduliny) oraz rzadziej prezentowane utwory K.A. Hartmanna i O. Schoecka. Wykonuje także nowe kompozycje, jak m.in. *Koncert skrzypcowy* J. Widmanna. Jako solistka współpracowała z większością czołowych niemieckich orkiestr filharmonicznych i radiowych, a także z wieloma słynnymi zespołami międzynarodowymi. Gra na skrzypcach zbudowanych w 2011 r. przez S.-P. Greinera.

Antje Weithaas, fot. Marco Borggreve

NFM Orkiestra Leopoldinum, fot. Łukasz Rajchert

Skład NFM Orkiestry Leopoldinum w sezonie 2019/2020:

skrzypce

Christian Danowicz (koncertmistrz), Adam Koch Christensen (II koncertmistrz), Magdalena Ziarkowska-Kośćka (z-ca koncertmistrza), Aleksandra Bugaj, Karol Kamiński, Agata Kasperska, Arkadiusz Pawluś, Aleksandra Pawłowska, Dorota Pindur, Anna Pozdziejewa, Tymoteusz Rapak (prowadzący grupę II skrzypiec), Anna Szuffat

altówki

Michał Micker, Marzena Malinowska, Monika Młynarczyk, Tomasz Pstrokoński-Nawratil, Konrad Cichoszewski

wiolonczele

Marcin Misiak, Tomasz Daroch, Jakub Kruk, Monika Łapka

kontrabas

Mirosław Mały

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

